

KUNNAN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VÄHIMMÄISTIETOSISÄLTÖ, Asetusluonnos 3.10.2022

Indikaattori	Teema	Väestöryhmä	Tietolähde	Lisätieto	Alueen	kuva-listalla	Sotkanet
Hyvinvoinnin tila							
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	Elinolot	lapset	Toimeentulotukirekisteri (THL). Sotkanet 5097.	Indikaattori ilmaisee kalenterivuoden aikana toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuuden koko väestön lapsiperheistä. Lapsiperhe on perhe, jossa huoltajia on joko yksi tai kaksi ja ainakin yksi lapsista on alaikäinen (alle 18-vuotias). Lapsiköyhyys on merkittävä lastensuojelun ja huono-osaisuuden riskitekijä.	1	1	1
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä	Elinolot	nuoret	Tilastokeskus (Tutkintorekisteri). Sotkanet 3219.	Indikaattori ilmaisee koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perusasteen jälkeistä koulutusta. Yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittyminen on vaikeampaa niille nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita toisen asteen koulutusta. Hyvinvointiongelmien tiedetään usein kasautuvan: peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa vaille jäävillä nuorilla on enemmän toimeentulon ja mielenterveyden ongelmia. Yhtenä syynä koulutuksen ulkopuolelle jäämisessä voi olla nuoren päihteiden käyttö. Koulutuksen ulkopuolelle jääminen voi vastaavasti altistaa päihteiden käytön lisääntymiselle. Tutkinnon suorittaminen lisää nuoren mahdollisuuksia saada työtä. Nuorten tilannetta tulisi edistää luomalla sektorirajat ylittäviä ratkaisuja ja toimintamalleja kouluttautumisen ja työelämään kiinnittymisen parantamiseksi.	1	1	1
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	Elinolot	nuoret	Tutkintorekisteri (Tilastokeskus), Työnvälitystilasto (TEM). Sotkanet 189.	Indikaattori ilmaisee 15 - 24-vuotiaiden työttömien osuuden prosentteina 18 - 24 -vuotiaasta työvoimasta. Nuorisotyötön on 15 - 24-vuotias työtön. Työ on monelle pääasiallinen toimeentulon lähde, mutta tärkeä myös sosiaalisten kontaktien ja itsensä toteuttamisen kannalta. Useat hyvinvoinnin vajeet ovat työttömillä yleisempiä kuin työllisillä. Hyvinvoinnin vajeet myös kasautuvat useammin. Nuorten kohdalla olennainen on kokemus osallisuudesta yhteiskuntaan ja siihen liittyvät tulevaisuudennäkymät. Eriarvoisuuden kaventamisen näkökulmasta tärkeä indikaattori. Ennustaa sote-palvelujen tarvetta.	1	1	1
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15-64-vuotiaista	Elinolot	työikäiset	Työnvälitystilasto (TEM). Sotkanet 3071.	Indikaattori ilmaisee vaikeasti työllistyvien osuuden (%) 15 - 64-vuotiaasta väestöstä. Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisistä kuvaa rakenteellista työttömyyttä. Työttömyyttä voidaan pitää rakenteellisena, jos se ei vähene, vaikka samanaikaisesti työllisyysaste on korkea ja joillakin aloilla vallitsee työvoimapula. Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaativuus voivat olla syynä siihen, että työttömän ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus, terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä.	1	1	1

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavankäisestä väestöstä	Elinolot	työikäiset	Toimeentulotukirekisteri (THL). Sotkanet 234.	Indikaattori ilmaisee kuinka suuri osuus työssä olevasta väestöstä on toimeentulotuen piirissä pitkäaikaisesti. Pitkäaikaisasiakkaiden osuus väestöstä mittaa paremmin todellista köyhyyttä kuin kaikkien toimeentulotukiasiakkaiden osuus väestöstä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden kohdalta korostuu myös kasautuva syrjäytymisriski, mihin liittyvät ilmiöinä niin pitkäaikaistyöttömyys kuin kotitalouden jäsenten ylisukupolvisen syrjäytymisen riski.	1	1	1
75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokunnat, % vastaavankäisten asutokunnista	Elinolot	iäkkäät	Asunnot ja asuinolot -tilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 2451.	Indikaattori ilmaisee 75 vuotta täyttäneiden yhden hengen asutokuntien osuuden prosentteina vastaavankäisten asutokunnista. Asutokunnan muodostavat kaikki samassa asunnossa vakinaisesti asuvat henkilöt.	1	1	1
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavankäisestä väestöstä	Elinolot	iäkkäät	Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL). Sotkanet 3262.	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana omaishoidon tuella hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden, % osuus vastaavankäisestä väestöstä.		1	1
Lihavuuden yleisyys (%) 2 - 16-vuotiailla	Elintavat	lapset	Perusterveydenhuoltotilasto (THL). Sotkanet 3232, 3234, 3236.	Indikaattori ilmaisee lihavuuden (ISO-BMI ≥ 30 kg/m ²) yleisyyden 2-16-vuotiailla lapsilla prosentteina. Indikaattorin tiedot perustuvat lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa mitattuihin pituus- ja painotietoihin. Lihavuus on määritelty suomalaisten lasten aikuisen painoindeksiä vastaavan painoindeksin (ISO-BMI) kriteeristön mukaan. Lihavuus on yhteydessä lasten ja nuorten hyvinvointiin ja terveyteen monin tavoin jo lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa. Lihavuus on yhteydessä myös heikentyneeseen elämäntilaan; lasta tai nuorta saatetaan kiusata tai syrjiä. Lapsuus- ja nuoruusiässä alkaneella lihavuudella on taipumusta jatkua aikuisikään. Lasten ja nuorten tervettä kasvua voidaan edistää kunnassa usean toimijan yhteistyöllä; esimerkiksi tukemalla lasten, nuorten ja perheiden voimavaroja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, hyvää ravitsemusta sekä monipuolista ja turvallista liikumista. Niiden mahdollistaminen on investointi tulevaisuuteen. Kunnassa ja hyvinvointialueilla tehtävillä päätöksillä on vaikutusta lasten hyvinvointiin, terveyteen ja elinympäristöön. Lasten ja nuorten terveen kasvun tukeminen, lihavuuden ehkäiseminen ja hoito edellyttävät yhteisiä tavoitteita ja toimivaa yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueiden välillä.	1		1
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9.luokan oppilaista	Elintavat	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 3904.	Indikaattori ilmaisee koululounaan vähintään yhtenä päivänä kouluviikon aikana syömättä jättävien peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Koululounaan syöminen on yhteydessä muihin elintapoihin, koulussa jaksamiseen ja oppimiseen. Ravitsemuksen lisäksi kouluruokailulla on myös opetuksellinen ja kasvatuksellinen tehtävä. Kouluruokailu on osa kuntien strategiseen päätöksentekoon perustuvaa toimintaa ja alueellista kehitystä. Kunta voi edistää oppilaiden hyvää ravitsemusta panostamalla kouluruokailun laatuun sekä siihen liittyvään ravitsemus- ja ruokakasvatukseen riittävällä resursoinnilla. Kouluruokailun edistäminen edellyttää yhteistyötä terveydenhuollon, ruokapalveluiden edustajan ja opetustoimen välillä, esim. ruokapalvelujen osallisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmässä. VRN, OPH ja THL. Kouluruokailuositus: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-791-6	1		1

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4822, 4727-4729.	Indikaattori ilmaisee vähintään tunnin päivässä liikkuvien peruskoulun 4. ja 5. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Liikunta-aktiivisuudella on selkeä yhteys hyvinvointiin. Liikunnalla on myönteisiä vaikutuksia lasten kasvuun, kehitykseen, oppimiseen, terveyteen ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Liikuntasuosituksen mukaan lasten tulisi liikkua monipuolisesti vähintään 1–2 tuntia päivässä. Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikunnan edellytyksiä. Lisäksi kunnan tulee kuulla asukkaiden liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä sekä seurata kunnan asukkaiden liikunta-aktiivisuutta. Liikkuva koulu -ohjelman tavoitteena on lisätä koululaisten fyysistä aktiivisuutta vakiinnuttamalla kouluihin liikunnallinen toimintakulttuuri.				1
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4730-4732.	Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka tupakoivat, nuuskaavat tai käyttävät vesipiippua tai sähkösavuketta päivittäin. Indikaattori heijastelee kuntien onnistumista terveyden edistämiseksi, hyvinvoinnin tilaa, tarvetta terveydenedistämistoimille, opiskeluhuollon tarvetta. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä (ammattioppilaitos ja lukio) kuvavat tarvetta ja onnistumista terveyserojen kaventamiselle.	1	1	1	1
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 5362-5364.	Indikaattori ilmaisee niiden nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, joiden päihteiden käyttö herättää huolta. Indikaattori kuvaa sen joukon osuutta, joilla kunnassa on päihteisiin liittyen erityisen tuen tarvetta, mutta myös ehkäisevän päihdetyön tarvetta kunnassa. Kouluterveyskyselyn kysymys 114: vähintään 2 seuraavista ehdoista toteutuu: 1) kokeillut ainakin kahdesti marihuanaa / hasista (kannabista) (kys. 68), 2) tosi humalassa vähintään kerran kuussa (kys. 64), 3) käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta (kys. 55-58) tai 4) pelaa rahapelejä viikoittain. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.				1
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Terveydentila	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4817, 286, 3931, 3916.	Indikaattori ilmaisee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai melko tai erittäin huonoksi kokevien opiskelijoiden osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Koetun terveyden on todettu kuvaavan nuorten hyvinvointia, toimintakykyä, terveyspalvelujen käyttöä ja terveyskäyttäytymistä. Perhetekijöillä ja terveyskäyttäytymisellä, kuten liikunnan harrastamisella, unella, tupakoinnilla ja alkoholin käytöllä, on yhteys nuorten itsearvioituun terveyteen. Kouluissa, oppilaitoksissa ja opiskeluhuollossa voidaan vaikuttaa lasten ja nuorten kokemuksiin omasta terveydestä esimerkiksi yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin. Sen avulla edistetään oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi lapsilla ja nuorilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhoitoon kuten koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluihin. On tärkeää kiinnittää erityistä huomiota terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeviin lapsiin ja nuoriin sekä ottaa huomioon lasten ja nuorten perhetausta ja mahdollinen terveydellinen riskikäyttäytyminen. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.	1	1	1	1

THL:n sairastavuusindeksi, ikävakioitu	Terveydentila	työikäiset	Sairastavuusindeksit (THL). Sotkanet 243. (Huom. Keväästä 2023 alkaen tämän indikaattorin korvaa uusi kansallinen terveysindeksi, joka toteutetaan THL:n ja Kelan yhteistyönä.)	Indeksi ilmaisee kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa, joista sairauksien merkitystä arvioidaan. Indeksien sisältämät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Ikävakioitu indeksi kuvaa sitä osaa alueiden välisistä eroista, joka ei johdu ikärakenteiden erilaisuudesta.	1	1	1
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Mielenterveys	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 328, 346, 337.	Indikaattori ilmaisee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden opiskelijoiden osuuden (%) ko. ikäluokassa, jotka vastasivat Kouluterveyskyselyn ko. kysymykseen. Kuvaa nuorten mielenterveyttä. Ahdistuneisuus on nuorilla yleisimpiä mielenterveyden ongelmia. Lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmat rasittavat hoitojärjestelmää erityisesti yleisyyden ja pitkäkestoisuuden vuoksi. Palvelujen, avun ja tuen tarve. Ohimenevillä ahdistuksen tunteilla ei ole taloudellisia vaikutuksia. Ahdistushäiriö sen sijaan vaikeuttaa nuoren pärjäämistä opiskelussa ja muista iänmukaisista haasteista suoriutumista. Ahdistushäiriö altistaa myös masennuksen ja mahdollisesti päihdehäiriön synnylle, jotka voivat vaikeuttaa myöhempää työelämään pääsyä tai siitä suoriutumista. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.	1	1	1
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elämänlaatu	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4811, 4700-4702.	Indikaattori ilmaisee niiden lasten/nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka ovat erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä. Tyytyväisyydellä elämään on suuri merkitys lasten ja nuorten myönteiselle kehitykselle ja se suojaa psyykkisiltä ongelmilta. Lapsuudessa ja nuoruudessa elämään tyytyväisyyteen vaikuttavat seuraavat tekijät: Elämäkokemukset ja ihmisuhteet perheessä ja kaveripiirissä, kokemus elämässä pärjäämisestä ja elämän olemisesta hallinnassa, tunne omasta arvokkuudesta, tunne päivittäisten tekemisten merkityksellisyydestä, tunne siitä että elämällä on päämäärä ja tarkoitus, lapsuudenkodin ongelmat tai myönteinen ilmapiiri, menestyminen koulussa, tunne kouluyhteisöön kuulumisesta, itsetuntemus, itsetunto, perherakenne (korkeimman sosioekonomisen kotitaustan omaavat nuoret tyytyväisimpiä). Lasten ja nuorten kokema tyytyväisyys elämään voi suojella lasta tai nuorta esimerkiksi stressin kielteisiltä vaikutuksilta sekä ehkäistä psyykkisiä ongelmia ja ei-toivottua psykopatologista käyttäytymistä. Kouluissa toteutetuilla, lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja, tunnetaitoja ja henkilökohtaisia vahvuuksia vahvistavilla interventioilla on todettu myönteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten kehitykseen.	1		1
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Osallisuus	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4831, 329, 347, 338.	Indikaattori ilmaisee niiden lasten/nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka eivät pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan. Indikaattori heijastelee miten alue on onnistunut vanhemmuuden tuen tehtävässään (LOS § 18 toteutuminen).	1		1
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Osallisuus	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4816, 4712-4714.	Indikaattori ilmaisee yksinäiseksi itsensä tuntevien lasten/nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Indikaattori kuvaa osallisuutta heijastelee miten alue on onnistunut yhteöllisen opiskeluhoillon toteuttamisessa (LOS § 6 toteutuminen).	1	1	1
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % äänioikeutetuista	Osallisuus	työikäiset	Tilastokeskus. Sotkanet 3076.	Indikaattori ilmaisee äänestäneiden osuuden äänioikeutetuista. Indikaattori kuvaa kuntalaisten osallistumista kunnalliseen poliittiseen päätöksentekoon.			1

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta	Tapaturmat	kaikki	Erikoissairaanhoidon tilasto (THL), Perusterveydenhuollon tilasto (THL). Sotkanet 3952.	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana koti- ja vapaa-ajan tapaturmien vuoksi sairaanhoitoa saaneiden potilaiden hoitojaksojen lukumäärän kymmentä tuhatta asukasta kohti. Väestötietona käytetään keskiikäkilukua. Sairaalahoidon sisältää sekä julkisen sektorin (kunnat, kuntayhtymät ja valtio) että yksityisen sektorin järjestämän sairaalahoidon. Antaa varsin tarkan kuvan ilmiöstä ja tulokset ovat vertailukelpoisia kuntien välillä.			1
--	------------	--------	--	--	--	--	---